

“Пошта”

Хребетні

Безхребетні

- 1) дерма
- 2) кутикула
- 3) луска
- 4) роги
- 5) мушля
- 6) копита
- 7) хітиновий панцир
- 8) кігті
- 9) епідерміс
- 10) шкірно-мускульний мішок
- 11) підшкірний жир
- 12) волосина

“Пошта”

Хребетні

Безхребетні

-
- 1) луска
- 2) дерма
- 3) кутикула
- 4) роги
- 5) мушля
- 6) копита
- 7) хітиновий панцир
- 8) кігті
- 9) епідерміс
- 10) шкірно-мускульний мішок
- 11) підшкірний жир
- 12) волосина

Нервова система, її значення і розвиток у різних тварин

Реакція організмів на подразники

- Подразливість – здатність живого організму реагувати на зовнішні та внутрішні чинники.
- Біологічна реакція – відповідь на подразники.

Регуляція функцій організму

```
graph TD; A[Регуляція функцій організму] --> B[Нервова]; A --> C[Гуморальна]; B --- D["(електричні імпульси в нервовій тканині)"]; C --- E["(хімічні речовини – гормони в кровоносній системі)"];
```

Нервова

(електричні імпульси
в нервовій тканині)

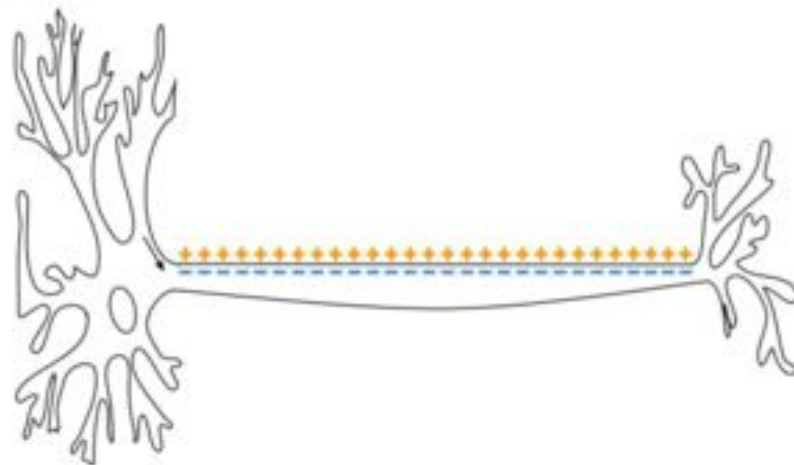
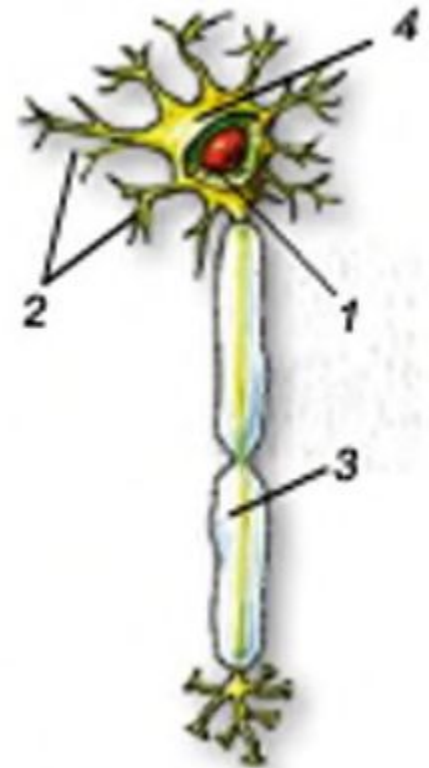
Гуморальна

(хімічні речовини –
гормони в кровоносній
системі)

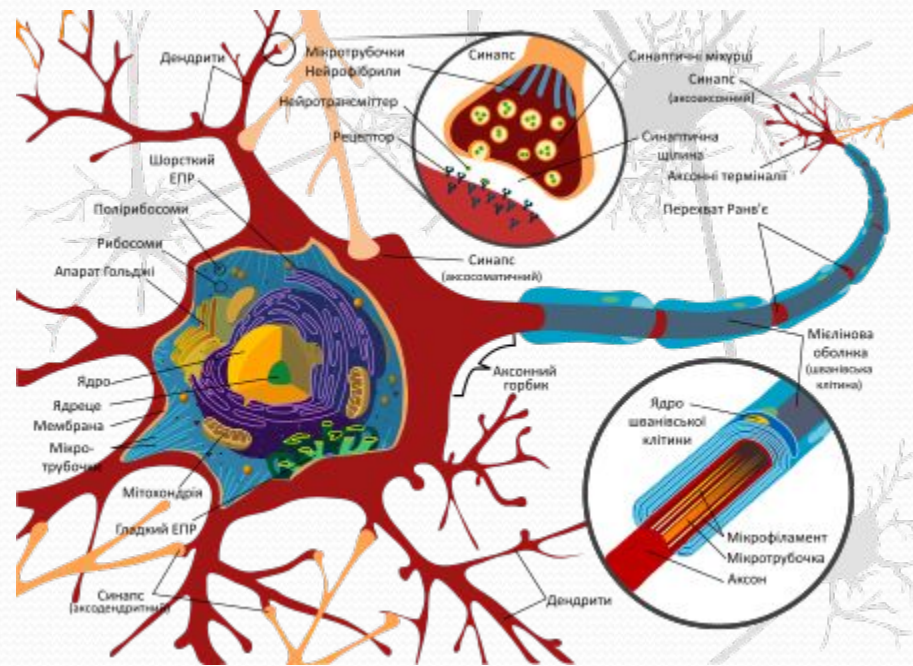
Будова нейрона

- 1. Ядро клітини;
- 2. Короткі відростки (дендрити);
- 3. Довгий відросток (аксон);
- 4. Тіло нейрона

Властивості нервової системи

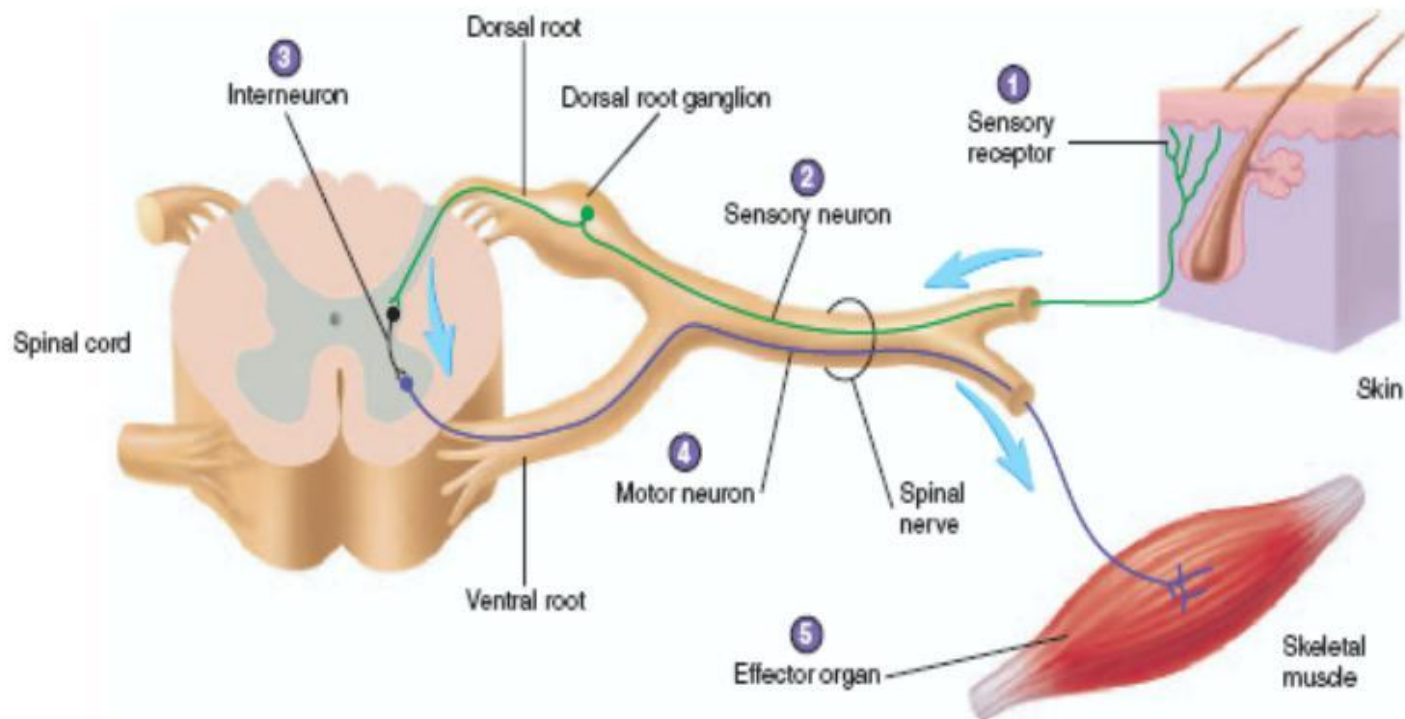
- Збудливість;
- Провідність

Рефлекс – відповідь організму на подразник за допомогою НС.

Рефлекторна дуга шкірно-м'язевого рефлексу

Типи нервових систем тварин

Тип НС	Характеристика	Яким групам властива
Дифузна		
Вузлова		
Трубчаста		

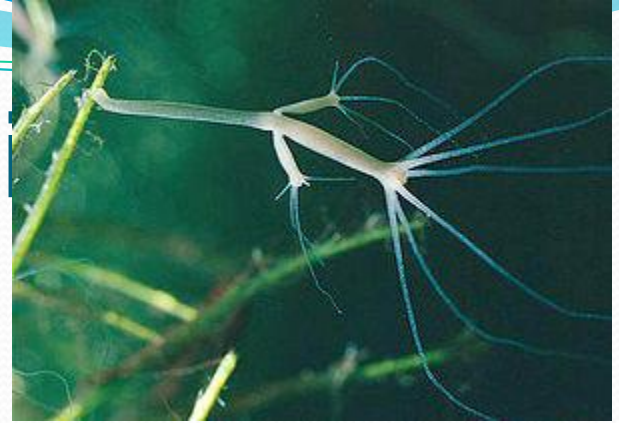
Типи нервових систем тварин

Тип НС	Характеристика	Яким групам властива
Дифузна	Нервові клітини розкидані по поверхні тіла. Нервове збудження поширюється по всьому тілу.	Кишковопорожнинні
Вузлова	Нервові клітини сконцентровані в вузлах. Скупчення закінчень – нерви. Нервові імпульси поступають від певної ділянки тіла до конкретного вузла.	Черви, членистоногі, молюски
Трубчаста	З нервової трубки у хребетних хордових утворюється спинний та головний мозок (ЦНС). Периферична НС – з нервів та нерв. вузлів.	Хребетні

Тип

Кишкovoпорожнинні

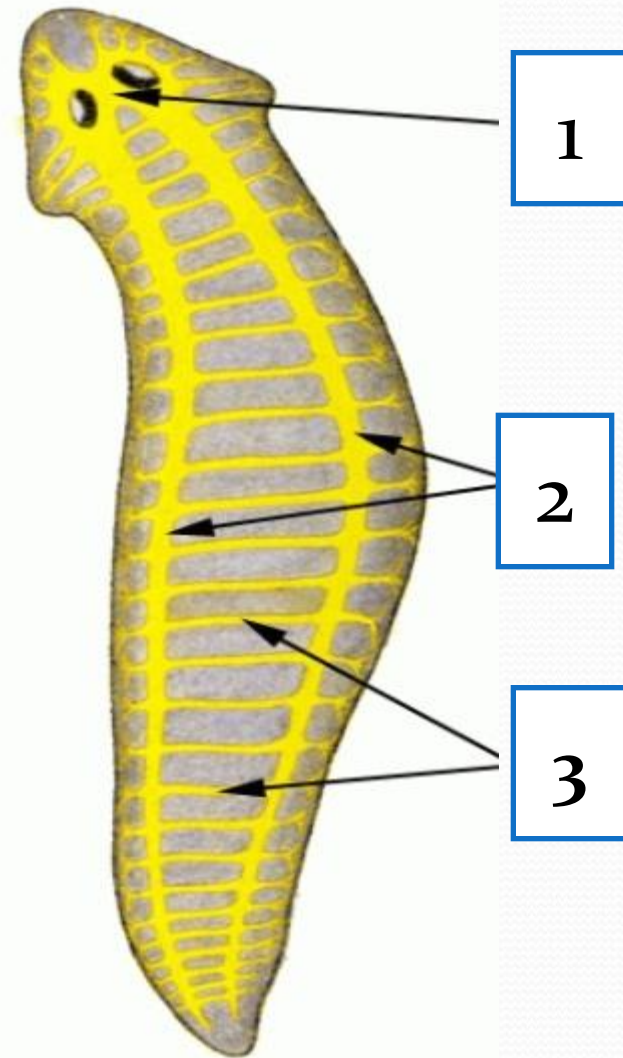

- Нервова система являє собою нервову сітку і є найпростішим з існуючих варіантів нервової системи багатоклітинних тварин;
- Нервові клітини утворюють в ектодермі примітивну дифузну нервову систему — розсіяне нервове сплетення

Тип плоскі черви

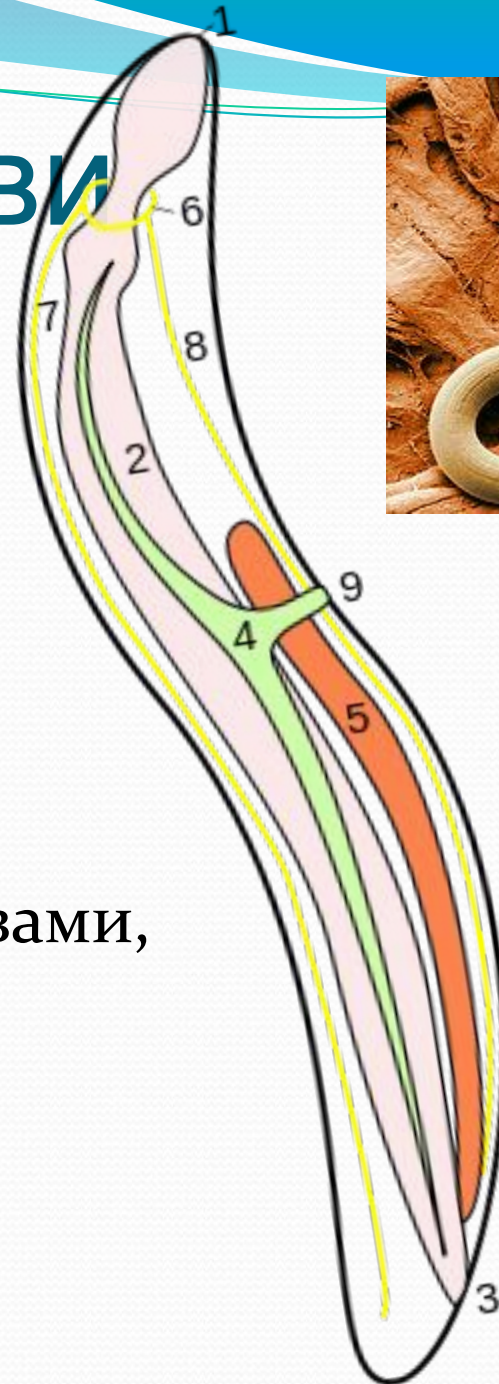
- Нервова система плоских червів ділиться на два відділи - **центральный і периферичний**. Вони включають, відповідно, головний нервовий вузол (1) із двома нервовими стовбурами (2) і нервові відростки із нервовими (3) закінченнями, що підходять до всіх тканин та органів. Органи чуттів краще розвинені у вільноживучих форм. Це примітивні органи зору (світлочутливі вічка) і органи рівноваги. У деяких видів є особливі шкірні вії, здатні сприймати зміни температури, дотик, вплив хімічних речовин.

Тип Круглі черви

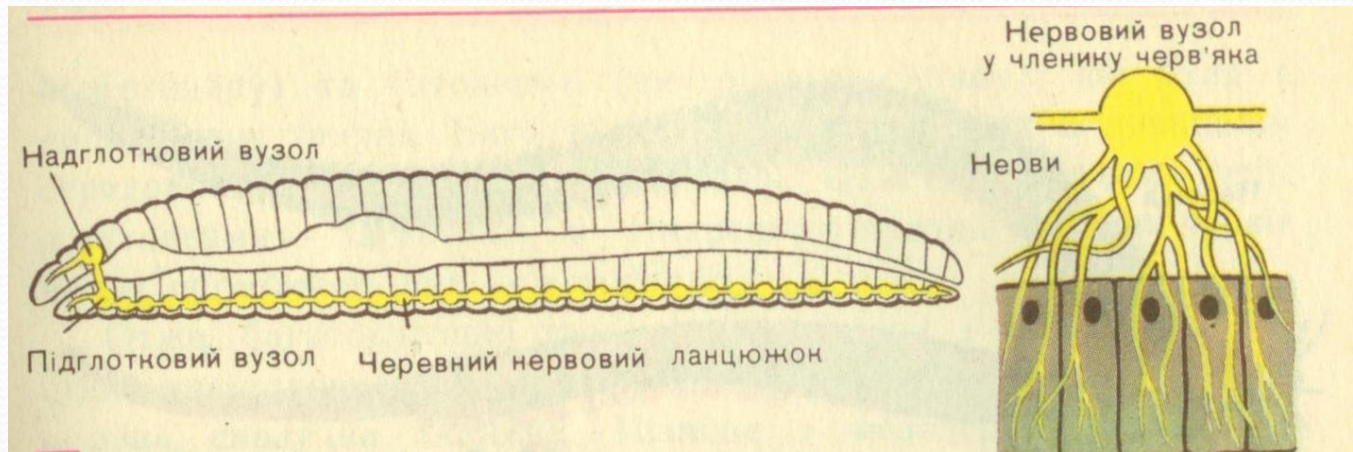
- Складається з навкологлоткового нервового кільця (6) й одного або кількох поздовжніх нервових стовбурів (7, 8) або з мозкового ганглію з нервами, що відходять від нього. Органи чуттів розвинені слабо.

Тип кільчасті черви

- **Нервова система:** у кільчастих червів — вузлового типу, але складніша, ніж у плоских та круглих червів. Вона представлена навкологлотковим кільцем, черевним нервовим ланцюжком та нервами, що відходять до різних органів. У кільчастих червів добре розвинені органи чуттів. У багатьох є очі; органи слуху побудовані за принципом локаторів; наявні також смакові рецептори та нюхові клітини.

Тип Молюски

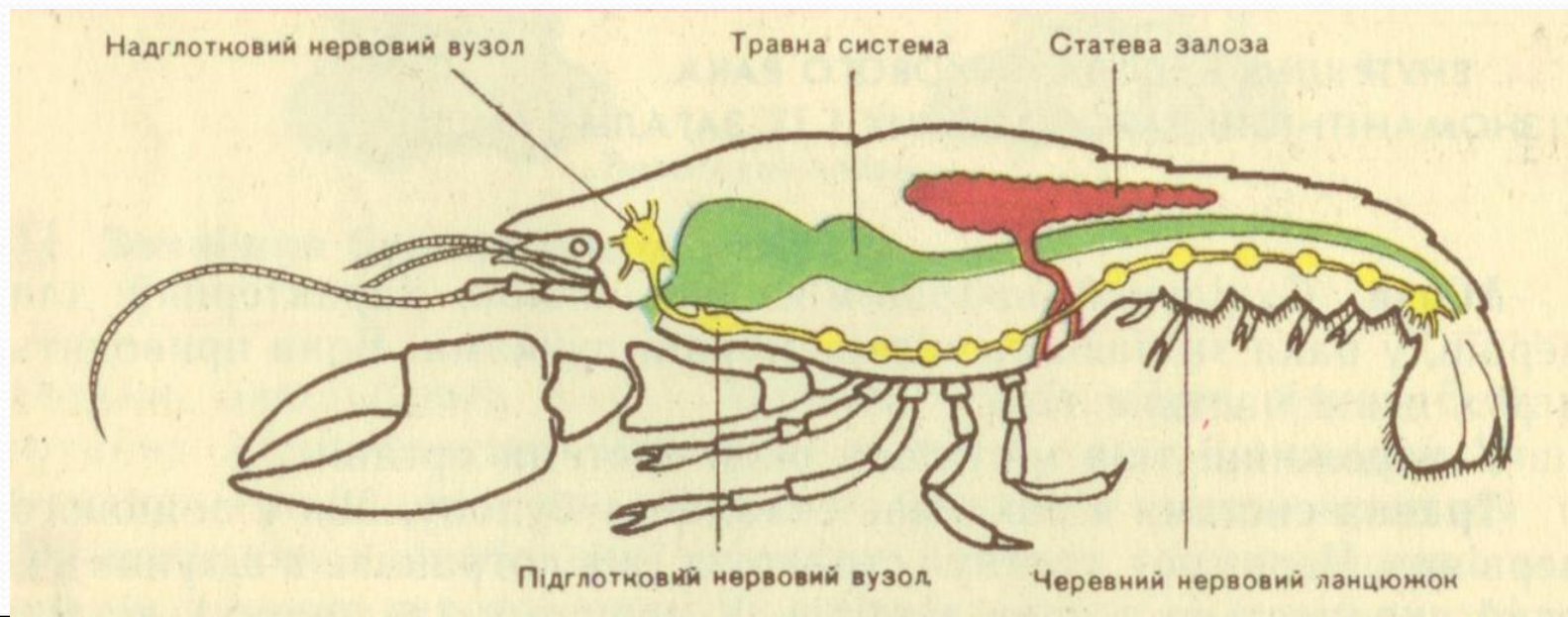
- У більшості молюсків нервова система складається з нервових вузлів, з'єднаних між собою нервовими стовбурами. Ці елементи скла дають центральну нервову систему, а нерви, що відходять від вузлів і стовбурів, периферичну. Нервова система молюсків належить до розкидано-вузлового типу. Проте у молюсків, які ведуть активний спосіб життя (наприклад, головоногих), утворюється головний мозок складної будови.
- Органи чуттів у молюсків різноманітні. На поверхні шкіри розкидані рецептори дотику, їх багато на щупальцях, розташованих на голові. Органи хімічного чуття реагують на хімічний склад води. Органи зору - очі - найскладніше побудовані у головоногих молюсків. У двостулкових молюсків, у зв'язку з пасивним живленням і малорухомим способом життя, органи чуттів розвинені слабо.

Тип Членистоногі. Клас

Ракоподібні

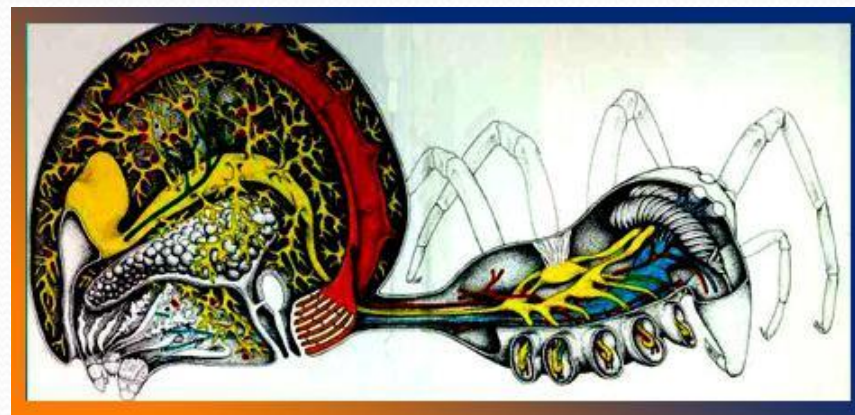
- Нервова система ракоподібних, як і у всіх членистоногих, представлена парними надглотковим гангліями, навкологлотковим кільцем і черевним нервовим ланцюжком. У примітивних - зяброногих раків нервова система сходового типу; парні ганглії в сегментах широко розставлені і з'єднані коміссур, створюючи перекладки нервових сходів. У більшості ж видів є черевний нервовий ланцюжок.

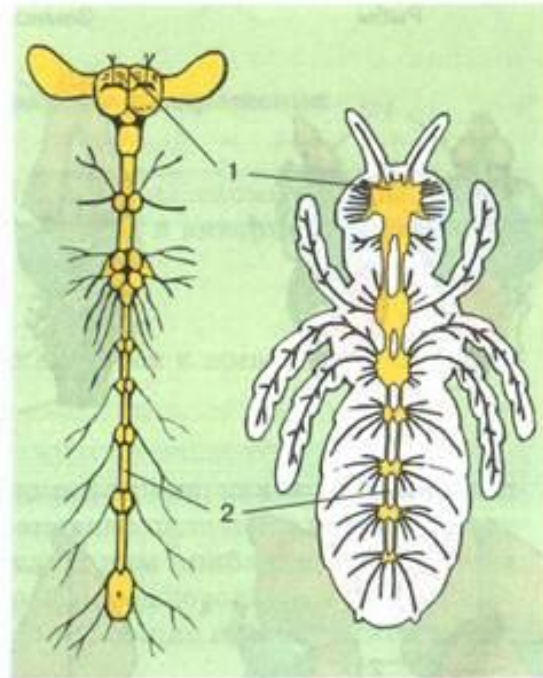
Павукоподібні

- Нервова система характеризується подальшою концентрацією нервових вузлів. У павуків у передньому відділі головогрудей виникає єдине скупчення **нейронів**. Нервова система характеризується подальшою концентрацією нервових вузлів. У павуків у передньому відділі головогрудей виникає єдине скупчення нейронів — головогрудна нервова маса.

Клас Комахи

- Нервова система Нервова система побудована за типом нервового ланцюжка; центральна нервова система Нервова система побудована за типом нервового ланцюжка; центральна нервова система включає мозковий ганглії Нервова система побудована за типом нервового ланцюжка; центральна нервова система включає мозковий ганглії (ГОЛОВНИЙ

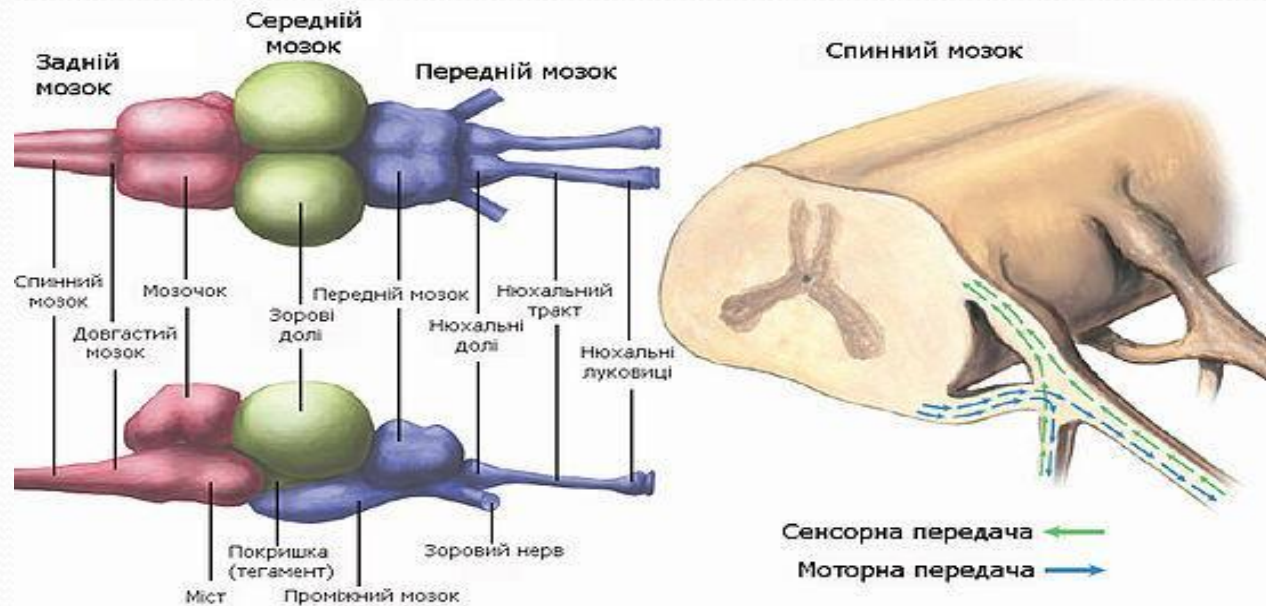

ГОЛОВНИЙ МОЗОК ХРЕБЕТНИХ

- Довгастий – безумовні рефлекси (ковтання, мигання, кашлю, чхання, дихання).
- Задній (мозочок) – координація рухів.
- Середній – первинна обробка інформації від органів чуття (орієнтувальний рефлекс).
- Проміжний – виділення гормонів (гуморальна регуляція).
- Передній (півкулі) – складні форми поведінки (навчання, аналіз та синтез інформації, пам*ять тощо)

Клас Кісткові риби

- Нервова система **риб**, як і всіх інших **хребетних**, поділяється на центральну та периферичну. До складу центральної нервової системи входять головний та спинний мозок, а периферичної — розташовані поза ними нервові клітини та волокна.

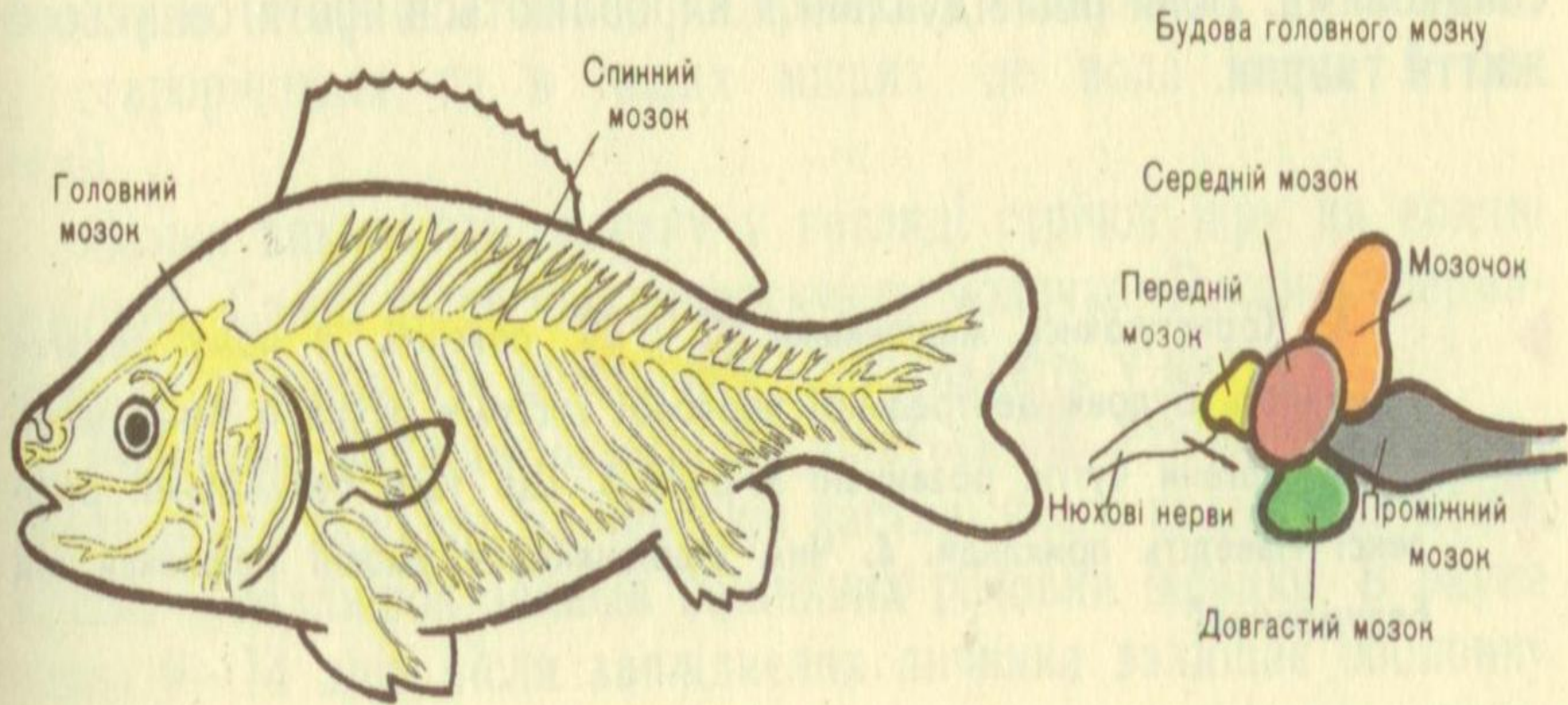

Клас Хрящові риби

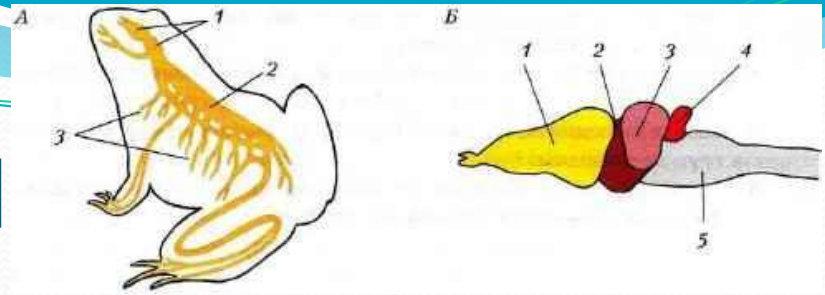
- **Головний мозок** Головний мозок хрящових риб має ті самі п'ять відділів, що й **круглороті** Головний мозок хрящових риб має ті самі п'ять відділів, що й круглороті, проте кількість **нервових клітин** Головний мозок хрящових риб має ті самі п'ять відділів, що й круглороті, проте кількість нервових клітин у кожному з них істотно зростає. Великого розвитку досягають **передній мозок** Головний мозок хрящових риб має ті самі п'ять відділів, що й круглороті, проте кількість нервових клітин у кожному з них істотно зростає. Великого розвитку досягають **передній мозок і мозочок** Головний мозок хрящових риб має ті самі п'ять відділів, що й круглороті, проте кількість нервових клітин у кожному з них істотно зростає. Великого розвитку досягають **передній мозок і мозочок**. З органів чуттів провідним є **орган нюху** Головний мозок хрящових риб має ті самі п'ять відділів, що й круглороті, проте кількість нервових клітин у кожному з них істотно зростає. Великого розвитку досягають **передній мозок і мозочок**. З органів чуттів

Головний мозок риби

Клас Земноводн

- У порівнянні з рибами відносна вага ГОЛОВНОГО МОЗКУ земноводних більша. Вага головного мозку у відсотках від маси тіла становить у сучасних хрящових риб 0,06-0,44 %, у кісткових риб 0,02-0,94 %, у хвостатих земноводних 0,29-0,36 %, у безхвостих 0,50-0,73 %
- Головний мозок складається з 5 відділів:
- Передній мозок відносно великий, розділений на 2 півкулі, має великі нюхові частки;
- Проміжний мозок добре розвинений;
- Мозочок розвинений слабо в зв'язку з нескладними, одноманітними рухами;
- Довгастий мозок є центром дихальної, кровоносної і травної систем;
- Середній мозок відносно невеликий, є центром зору, тонусу скелетної мускулатури.

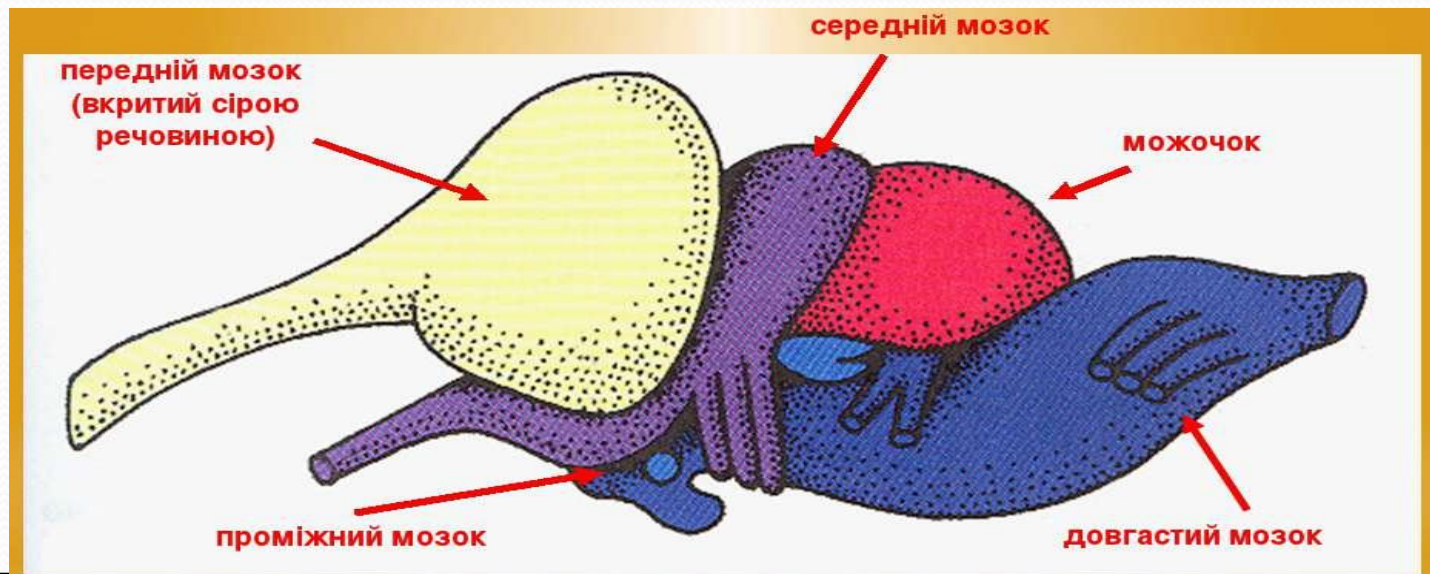
Нервова система

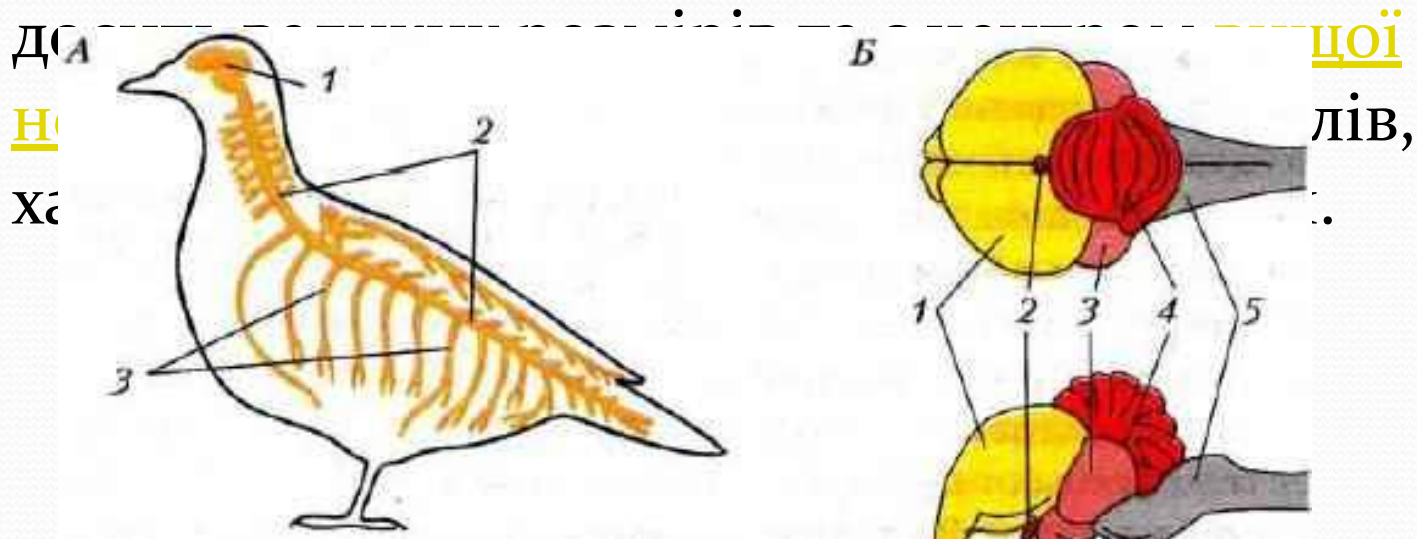
Клас плазуни

- У плазунів краще, ніж у земноводних, розвинені півкулі головного мозку (передній мозок). Вони вкриті сірою речовиною — сукупністю тіл мільйонів нервових клітин. Ця сіра речовина формує кору півкуль головного мозку. Мозочок розвинений добре, що зумовлено необхідністю координації (узгодження) складних

Клас Птахи

- Центральна нервова система Центральна нервова система складається з головного Центральна нервова система складається з головного та спинного Центральна нервова система складається з головного та спинного мозку. Головний мозок

Півкулі переднього мозку Півкулі переднього

мозку гладенькі, без звивин та порівняно

з савцями Півкулі переднього

мозку гладенькі, без звивин та порівняно

з савцями невеликих розмірів. Півкулі

відповідають за

управління поведінкою Півкулі переднього

мозку гладенькі, без звивин та порівняно

з савцями невеликих розмірів. Півкулі

відповідають за управління поведінкою,

орієнтацію в просторі, споживання їжі,

спаровування та здатність до

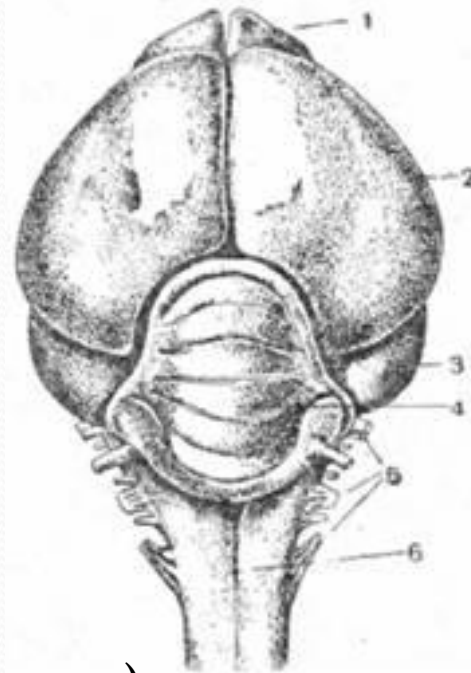
побудови гнізд Півкулі переднього

мозку гладенькі, без звивин та порівняно з савцями невеликих розмірів. Півкулі

відповідають за управління поведінкою,

орієнтацію в просторі, споживання їжі,

спаровування та здатність до побудови гнізд

1 - нюхові цибулини (частки);

2 - півкулі переднього мозку;

3 - середнього мозку;

4 - мозочок;

5 - нерви головного мозку;

6 - мозок.

Клас Ссавці

- Нервова система ссавців за своєю будовою подібна до нервової системи плазунів і птахів.
- Але у ссавців головний мозок має більший об'єм. Насамперед добре розвинені півкулі переднього мозку та мозочок, а також кора півкуль переднього мозку, яка в багатьох видів укрита численними борознами та звивинами, що збільшують її поверхню.

